



EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN  
JÄRJESTÖVERKOSTO

16.8.2024

Sisäministeriö

Viite: VN/27332/2023

## Lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto, myöhemmin EPT-verkosto, kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksesta esityksestä rahapelilainiksi.

### 1. Näkemykset hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisessa

Orpon hallitusohjelma käsittelee rahapelaamista laajasti, mutta EPT-verkosto on huolissaan rahapelijärjestelmäuudistuksen vaikutuksista. Hallitusohjelman tavoitteena on vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja ja parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta. EPT-verkosto kuitenkin katsoo, että lakiehdotuksessa painotetaan kanavointiasteen nostoa rahapelihaittojen ehkäisyyn sijaan, mikä voi lisätä haittoja Suomessa. EPT-verkosto yhtyy myös oikeuskanslerin ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) huoliin lainvalmistelun painopisteistä.

EPT-verkosto korostaa, että rahapelipolitiikan tulisi keskittyä sosiaali- ja terveystieteisiin tavoitteisiin eikä kansanterveydellistä näkökulmaa saa unohtaa. Hallituksen esityksessä ei ole myöskään selkeästi määritelty, onko tavoitteena lisätä rahapelien tarjontaa vai kysyntää, ja että markkinoinnin sääntely ei ole riittävän tiukkaa. Myös rahapelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen tarkoitetut resurssit herättävät huolta, erityisesti suunniteltujen STEA-avustusten leikkausten vuoksi.

Rahapelijärjestelmän muutoksen laajuus ja Veikkauksen mahdollinen osittainen myynti edellyttävät tarkempaa lainsäädäntöä ja valvontaa. Teollisuuden itsesääntelyyn ei voi luottaa, sillä se voi johtaa valvonnan lisääntymiseen ja oikeuslaitoksen kuormittumiseen.

### 2. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Orpon hallitusohjelmassa korostetaan laadukasta ja tietoperusteista lainvalmistelua sekä yhteiskunnallisten vaikutusten huolellista arviointia rahapelijärjestelmän uudistuksessa. EPT-verkosto tukee tätä näkemystä ja painottaa, että muutokset on tehtävä hyvän hallintotavan mukaisesti ja tutkittuun tietoon perustuen. Lainsäädäntötyölle on varattava riittävästi aikaa, ja valiokunnissa on kuultava rahapelihaittojen asiantuntijoita.



EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN  
JÄRJESTÖVERKOSTO

EPT-verkosto kuitenkin katsoo, että hallituksen esitys on osin ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa. Esityksessä ei esimerkiksi esitetä keinoja, jotka tutkimusten mukaan tehokkaasti ehkäisisivät rahapelihaittoja, kuten yleisiä talletus- ja tappiorajoja tai rahapeliautomaattien hajauttamismallin muuttamista ja rahapeliautomaattien siirtämistä valvottuihin tiloihin, kuten pelisaleihin. Erityisenä huolenaiheena on 18–24-vuotiaiden nuorten aikuisten puutteellinen suojelu, vaikka he kuuluvat riskiryhmään.

Oikeuskansleri on myös ilmaissut huolensa siitä, että pelirajoitusten poistaminen voi lisätä rahapelihaittoja. EPT-verkosto vaatii tarkempia perusteluja sille, miksi hallitus ei ehdota kattavia kulutusrajoituksia koko säännellylle markkinalle, ja yhtyy Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) huoleen, että yhtiökohtaiset rajat eivät riitä vähentämään haittoja.

Lisäksi EPT-verkosto huomauttaa, että esityksestä puuttuvat sukupuoli- ja lapsivaikutusten arvioinnit. Koska miehet kokevat rahapelihaittoja enemmän, tietoperusteinen uudistus voisi erityisesti parantaa heidän ja heidän perheidensä hyvinvointia. Lasten ja nuorten suojeleminen rahapelihaitoilta vaatii tarkempia arviointeja ja toimenpiteitä, kuten rahapelaamisen ikärajan nostamista 20 vuoteen ja tehokasta ikärajavaltontaa.

### 3. EPT-verkosto esittää seuraavia toimenpiteitä otettavaksi huomioon

- kaiken rahapelaamisen tai vähintään korkean riskin rahapelitoimilupaa edellyttävien rahapelien ikäraajaksi tulee 20 vuotta.
- pelitilille rekisteröinnin yhteydessä tehdään asiakkaan vahva tunnistus ja pelitilille kirjaututtaessa kaksivaiheinen tunnistus käyttäjätunnuksen ja salasanan lisäksi
- tulee luoda yhteinen, kaikkia toimiluvanhaltijoita koskeva talletus- ja/tai tappioraja, joka koskisi kaikkia säännellyssä järjestelmässä mukana olevia toimiluvanhaltijoita ehkäisten ja vähentäen rahapelaamisesta koituvia haittoja.
- 18 – 24 -vuotiaille asetetaan yli 25-vuotiaita alhaisemmat rahansiirto- ja/tai tappiorajat
- luovutaan raha-automaattien hajasijoittelusta ja sijoitetaan raha-automaatit erillisiin valvottuihin tiloihin kuten pelisaleihin
- lisätään raha-automaatteihin varoitustekstit rahapelaamisen aiheuttamista haitoista, tieto rahapelaamisen ikärajasta ja tieto korjaavaa työtä harjoittavasta palveluntuottajasta (Peluuri) tarpeeksi isolla, jotta rahapelaaja kiinnittää niihin varmasti huomionsa.
- rahapelimarkkinointia ei tule sallia lasten ja nuorten ympäristöissä (mukaan lukien lasten ja nuorten suosimat palvelut verkossa ja sosiaalisessa mediassa sekä urheilutapahtumat) eikä ulkomarkkinointia tulisi myöskään sallia
- on luotava selkeät rajat urheilijoiden ja muiden julkisuuden henkilöiden käyttämiselle rahapelimarkkinoinnissa.
- kaikessa markkinoinnissa tulee selkeästi olla tieto rahapelaamisen potentiaalisesta haittariskistä
- valvontaa varten tulee perustaa erillinen virasto, jota on resursoitava huomattavasti



EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN  
JÄRJESTÖVERKOSTO

Rahapelilaisissa säädetty valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen eivät ole korvaamassa Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen (STEA) myöntämiä järjestöavustuksia, joilla myös tavoitetaan pelihaittoja itse tai työssään kohtaavia ihmisiä. EPT-verkosto pitää tärkeänä lain perusteluita, joissa todetaan, että yhteistyötä laajempaan pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämisen toimijakenttään ylläpidetään eri verkostoissa ja sitä vahvistetaan osana rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanoa, jonka alajaostoihin järjestöjä ja muita toimijoita kutsutaan mukaan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin avustettavasta toiminnasta.

Kansalaisjärjestöt aloittivat Suomessa huomioon kiinnittämisen rahapelihaittoihin ja rahapelihaittojen ehkäisyyn sekä hoitojärjestelmän kehittämisen. EPT-verkosto painottaa, että STEA-avustukset ovat suurten leikkausten kohteena ja on todennäköistä, että niiden seurauksena järjestöjen tekemä rahapelihaittojen ehkäisevä ja korjaava työ tulee vähenemään nykyisestä. Järjestöjen tekemä rahapelihaittatyö on usein joustavampaa ja ketterämpää kuin viranomaisten ja pystyy reagoimaan nopeasti kentältä nouseviin hiljaisiin signaaleihin. Tässä uudessa tilanteessa juuri tällaiselle työlle on tilausta. Siksi on edelleen tärkeää, että kansalaisjärjestötoiminnan sisään käynnistetyt rahapelihaittojen ehkäisytyöt tunnustetaan ja niiden tukeminen voidaan toteuttaa tavalla, joka tukee niitä jatkuvasti eikä perustu määräaikaan tulossopimuksiin tai projekteihin.

Helsingissä 16.8.2024

Ehkäisevän päihdetyö järjestöverkosto